

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Історія та теорія музики»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ТЕОРІЯ МИСТЕЦТВ»

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»

Відомості про викладача, який веде дисципліну:

Гонтова Лариса Валеріївна – старший викладач кафедри «Історія та теорія музики»

тел.: 0984679431

e-mail: dneprlara@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Теорія мистецтв» вивчається на протязі третього, четвертого та п'ятого модулів і закінчується заліком. Програма вивчення навчальної дисципліни «Теорія мистецтв» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Теорія мистецтв» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- сучасне музичне мистецтво та його роль у розвитку художньої та духовної культури людства;
- творчій шлях персоналій та національних музичних школи сучасності;
- надано аналіз окремих етапних музичних творів у контексті загальноєвропейських і світових традицій.

Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на практичних групових заняттях та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, підготовка до контрольних заходів та опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			III - V
Всього годин за навчальним планом, з них:	270	30	
Аудиторні заняття, у т. ч:	114		114
лекції	114		-
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	-		-
Самостійна робота, у т. ч:	156		156
підготовка до аудиторних занять	54		54
підготовка до контрольних заходів	52		52
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	50		50
Форма підсумкового контролю	залік		V

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є:

- надання здобувачу вищої освіти головних відомостей з теорії та історії мистецтв;
- формування системи основних понять теорії мистецтва, морфології мистецтва, системи жанрів та специфіки художньої виразності
- виявлення логіки появи художніх течій, стилів, напрямків, специфіки певних видів мистецтва;
- вивчення творчості найбільш видатних митців у різних видах мистецтв та їх найзначніших творів;

Завдання «Теорії мистецтв» як навчальної дисципліни полягають у тому, щоб:

- сприяти вихованню музиканта-професіонала з широким мистецьким кругозором;
- надати навички самостійного підходу до аналізу та оцінки явищ різних видів мистецтва;
- ознайомити з основними стильовими особливостями і жанровими різновидами живопису, скульптури, архітектури, театру, кінематографу;
- надати навички самостійного підходу до розбору та оцінки явищ художньої культури;
- перетворити теоретичні знання, одержані при вивченні дисципліни «Теорія мистецтв» на практичний процес виховання компетентного фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- образно-стильові і стилістичні ознаки творчості представників різних видів мистецтв;
- видатні твори історії мистецтва, розуміти їх значення для розвитку мистецтва, мови виду мистецтва, в історії розвитку певного жанру;
- розуміти значення окремих творчих особистостей в загально-історичному процесі;
- специфічні риси мовим живопису, скульптури, архітектури, кінематографу, театру;
- загальний процес розвитку мистецтва у різноманітті його видів, музики, досягнути його окремі стадії, течії і спрямування;

уміти:

- розуміти концепцію та художній рівень найбільш значних творів в історії мистецтва;
- робити аналіз твору мистецтва з точки зору його поетики та стилістики;
- надавати порівняльний аналіз, проводити аналогії між різними явищами мистецтва;
- узнавати твори різних видів мистецтв у відео форматі.

Пререквізити дисципліни – «Світова музична література», «Історія мистецтв», «Історія культури України», «Історія світової музичної культури» «Філософія».

Постреквізити дисципліни – «Еволюція художніх стилів», «Сучасна українська музика», «Сучасна музика».

Компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність розуміти базові закономірності мистецтва, основні поняття теорії мистецтв, усвідомлювати його художньо-естетичну природу.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань мистецтва та його видів.
- Здатність збирати, аналізувати та синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі теоретичної, виконавської, педагогічної діяльності.

Програмні результати навчання:

1. Аналіз художніх творів різних видів мистецтв з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей виразних засобів та їх експресивності.
2. Володіння методами опрацювання літератури з мистецтвознавства, узагальнення та аналізу матеріалу.
3. Демонстрація володіння аналітичними навичками для жанрово-стильової та художньо-образної атрибуції художнього твору в процесі побудови виконавської, музикознавчої та педагогічної діяльності.

4. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1.

Тема 1. Предмет курсу «Теорія мистецтва». Теорія мистецтва як система загальних і універсальних понять щодо сутності та специфіки мистецтва. Взаємодія теорії та практики мистецтва. Культура та мистецтво, шляхи взаємообумовленості. Взаємодія мистецтва з іншими формами суспільної свідомості (теоретичний та історичний аспекти). Мистецтво у взаємодії з іншими формами духовного освоєння світу: з релігією, філософією, наукою, мораллю, та етикою. «Релігійні корені» дерева «європейської культури» за С. Булгаковим; специфіка релігійного і художнього образу; естетизація символів віри в світових релігіях. Художній канон за О. Лосєвим як «кількісно-структурна модель світу».

Проблема взаємодії етичного та естетичного в мистецтві: «вічні» теми і їх інтерпретація в системі художніх образів. Проблема свободи творчості в різні історичні епохи. Взаємодія (або антиномичність) раціонального та образного способів осягнення дійсного у мистецтві та науці в історії суспільства (від Аристотеля до В. Соловйова).

Формування основних функцій мистецтва в житті суспільства. Поняття про основні та додаткові функції мистецтва. Актуальні функції мистецтва в сучасному світі: причини, конкретні художні зразки, значення. Споживацьке відношення до мистецтва, його комерціалізація та зміна статусу мистецтва у сучасності.

Основні етапи історії мистецтва: історична обумовленість уявлень про мистецтво в різні епохи. Філософи та митці як теоретики мистецтва. Теорія естетичної та художньої діяльності.

Тема 2. Поняття мистецтва і проблема його витоків. Мистецтво та творчість людини. Еволюція понять про сутність мистецтва. Мистецтво як технічна «досвідченість» та практика. Мистецтво та принципи художньої діяльності. Роль релігійних культів, магії і теургії у становленні людської креативності. Художня творчість як засіб організації особистісного світу та формування виразного життєвого середовища.

Творча особистість, підходи до її дослідження (психоаналітичний, історико-типологічний, соціологічний, мистецькознавчий). Творчий процес,

його динаміка. Роль несвідомого у художній творчості. Сутність асоціації та її роль у створенні художнього твору. Особистісні рівні художньої творчості.

Тема 3. Художній образ та сприйняття мистецтва. Теорія художнього образу в історії естетики і в історії мистецтва. Художній образ, визначення та корелючі поняття. Шляхи створення художнього образу в різних видах мистецтва. Образна природа свідомості, співвідношення раціонального та ірраціонального в образі. Художній образ та його відношення до реальних об'єктів. Розвиток типології образів (образи-симптоми, образ-медіум). Художній образ та символ. Теорії художнього символу.

Феномен інтерпретації та розуміння художнього образу як мистецького та культурного явища. Текст і контекст в аналізі художнього образу. Історичні уявлення про сутність інтерпретації.

Тема 4. Морфологія мистецтва.

Історія морфологічних навчань про мистецтво. Міфологічні уявлення про морфологію мистецтва і його генезис. Епоха Ренесансу та її роль у становленні нових уявлень про морфологію мистецтва. Нові морфологічні системи 17-18 ст. Система Г. Гегеля. Сучасні уявлення про морфологію мистецтва.

Просторові мистецтва, їх специфіка. Особливості художнього образу. Специфіка окремих просторових мистецтв. Родова та жанрова система в живопису, скульптурі, архітектурі. Взаємодія мистецтв. Логіка та нерівномірність еволюції просторових мистецтв.

Синтетичні види мистецтва. Генезис театру і його специфіка в різних національних культурах. Еволюція художньої мови театрального мистецтва. Формування кіно як мистецтва. Дихотомія театру і кіно в культурі ХХ століття. 6

Тема 5. Форма в мистецтві.

Проблема багатозначності поняття форми і основні контексти його вживання. Форма як внутрішня організація предмета і форма як його зовнішній вигляд. Два грецьких терміна (*morfê* і *eidos*) і єдиний їх латинський еквівалент (*forma*). Змістові складові поняття: принцип, вигляд-вид, тип, правило-канон). Форма як властивість самого твору і форма як когнітивний

засіб. Поняття порожньої, примарної і мертвої форми в античному мисленні (Ейдолон-ідол і симулякр). Співвідношення форми і матерії. Комплементарний характер цих понять.

Форма в контексті християнського мислення і богослов'я. Проблема канону як умовної форми. «Принцип індивідуації» в художньому контексті. Поняття інвенції в естетиці Ренесансу як проблема форми. Ідеальна форма в класицистичній теорії. «Вільна» та синтетична форма романтизму, форма «вражень». Нонкласичні основи форми у мистецтві ХХ-ХХІ ст.

Форма і гештальт. Гештальт як цілісно-динамічна характеристика предмета. Гештальт як структура (взаємодія елементів і інваріантні характеристики предмета). Поняття перцептуального і ментального гештальту. Форма і структура.

Художня форма як набір засобів вираження творчості. Аспекти художньої форми як рівні формальної організації твору (простір, час, світло, колір, композиція). Форма як засіб впливу на глядача. Художній синтаксис.

Тема 6. Простір та час як характеристики художнього твору.

Визначення простору як місця і як протяжності. Поняття в грецькому мисленні. Антична теорія простору: chora, категорії (точка, лінія, протяжність, тіло) і їх числові відповідності (1, 2, 3, 4). Питання про невизначеність і невизначеності простору як місця, займаного тілом (простір як відсутність тіла, тобто, порожнеча, і, відповідно, як неіснування, небуття). Різні змістові аспекти поняття «простір»: як відстань (дистанція від спостерігача до предмета, тобто глибина, і проміжок між предметами), як рух тіла. Взаємодія світу як ідеального тіла та простору (сфера). Питання про центр світобудови.

Поняття топосу як міри просторового порядку. Простір сакральний і профанний: кордон, поріг, межі (теменос і ламінальність як категорії міфологічної реальності простору релігійного досвіду). Картезіанський простір. Образи простору в сучасних фізичних концепціях (простір, енергія, маса). Поняття багатовимірного простору. Трансформаційність як характеристика топологічного простору. Проблема тривимірності як характеристики руху. Сенсорно-моторні властивості простору. Динаміка простору. Психологія просторового сприйняття.

Художній простір як символічна (знакова) структура. Міжвидові відмінності в мистецтві як просторові характеристики. Засоби просторових побудов в архітектурі. Внутрішнє і зовнішнє простір в його сенсомоторном аспекті.

Простір в пластиці як образ тілесної динаміки. Просторово-динамічна «аура» тривимірної скульптури. Образ простору в рельєфі та двомірні образи простору. Різновиди емпіричної перспективи («риб'ячий хвіст», «кротова нора», «ляльковий дім»). Простір картини, її походження і різновиди (простір ємності, отвору-вікна, дзеркала). Обрамлення (рама) як умова і засіб просторових побудов. Поняття внутрішнього та зовнішнього простору картини.

Тема 7. Проблема перспективи в мистецтві.

Наукова перспектива як образ зору. Головні правила перспективних побудов (перспектива пряма і кутова). Проблема зворотної перспективи (первісний зміст поняття та його подальша трансформація). Перспектива як символічна форма (образ світосприйняття і світопобудови). Види просторових структур в живопису, простір між предметами та простір заповнення.

Тема 8. Проблема часу у мистецтві.

Художня типологія часу: космологічний, міфологічний час, природно-календарний, психологічний тощо. Антична концепція часу циклічного повторення і якісного стану-терміну . Хронос і кайрос.

Концепція лінійного часу Старого Завіту (олам). Час фіналу (есхатон). Суб'єктивність переживання часу Августина. Сакральний (богослужбовий і теофанічний) час і вічність. Проблема нескінченності.

Механістичне поняття часу в мисленні Нового часу. Романтизм і народження історизму (концепції історичного часу як лінійно-незворотної протяжності дієвого ряду). Історизм, пасеїзм, ретроспекція. Час як внутрішнє почуття суб'єкта і як зміст свідомості.

Модуси екзистенціального часу (час «хибний» і «справжній»). Час нарративний: розповідь, дискурс. Поняття «тривалості» у А.Бергсона, М

Пруста, Дж. Джойса тощо та їх вплив на оновлення художньої форми. Час у музиці (О. Мессіан, А. Пярт, Г. Канчелі, К.Штокхаузен тощо). «Кінематографічний час» як метафора свідомості.

Час в пластичних мистецтвах (його образно-символічний і конвенціональний характер на відміну від мистецтв тимчасових), в структурі творчого акту, виконання твору, його співвідношення з історичним часом. Час сприйняття, розуміння, розглядання, інтерпретації творів. Час як предмет (тема) зображення і способи його передачі (стану природи, людський вік). Образотворчі символи, алегорії (метафори) часу (vanitas, пори року, старість та молодість, язичницьки обряди кругового часу, сюрреалістські часові переплетіння та метаморфози тощо).

Твір мистецтва і історичний час: матеріальний і духовні аспекти. Мистецтво як процес і подія. Пам'ять індивідуальна і колективна. Минуле як втрата і відновлення пам'яті. Історична дистанція. Актуальність минулого і проблематика історизму. Образ минулого і та осмислення сучасної історії в творах мистецтва. Пам'ять як атрибут проблеми часу та художній образ.

Тема 9. Мистецтво стародавніх цивілізацій. Своєрідність давньоєгипетської культури, міфологічні та релігійні витоки. Актуальні види мистецтва. Характерні особливості: монументальність, канонічність, символізм, фронтальність. Етапи розвитку. Головні твори мистецтву Стародавнього Єгипту. Храми у Карнаці та Луксорі. Скульптура Ель-Амарни. Фаюмський портрет.

Мистецтво Межиріччя. Шумеро-аккадське та асирійське мистецтво, хронологія. Архітектура, будівництво міст. Зіккурат. Особливості скульптури Месопотамії: адоранти. Умовність портрету. Особливості асирійського мистецтва. Вавілонська вежа. Сади Семіраміди, брама Іштар.

Мистецтво стародавньої Індії та Китаю. Хронологія, етапи розвитку. Міфологічні образи та сюжети, роль релігій у становленні мистецтва. Релігійні уяви. Архітектура Індії: ступи, печерні храми, чайт'ї,

віхари. Принцип «набухаючої форми» у скульптурі. Естетичні принципи китайської фрески, картини, побудови дому та його внутрішнього простіру. Китайський сад та його символіка. Символіка пагоди.

Тема 10. Мистецтво античного світу.

Мистецтво Стародавньої Греції. Хронологічні рамки періодів, особливості кожного з них. Міфологія та її сутність, роль для розвитку європейської культури. Кераміка епохи архаїки. Утворення полісів. Ордерна система. Скульптура, її естетичні принципи. Класика. Розквіт філософії та її вплив на мистецтво. Фідій та Парфенон. Провідні скульптори та архітектори. Театр та його роль у Греції. Мистецтво елінізму, нові риси та нова філософія. Скопас, Пракситель та Лісіпп. Космополітичні тенденції у мистецтві. Нові типи споруд, нові образи у скульптурі. Школи елінізму, головні твори. Занепад давньогрецького мистецтва та його причини.

Мистецтво Стародавнього Риму. Періодизація. Мистецтво республіки. Архітектура, її актуальність та особливості. Форум та базиліка, побудова Риму. Римський скульптурний портрет. Мистецтво епохи імперії. Гігантоманія та помпезність, псевдоперіптер. Арки, колони, ростри. Колізей, триумфальні арки. Оволодіння грецькими засобами. Пізньоримський портрет та настінні розписи у римських містах (чотири стилі римського живопису).

Тема 11. Мистецтво середньовіччя.

Мистецтво Візантії. Періодизація, специфіка, поняття «візантізм». Роль філософії та естетики християнства у розвитку нових форм виразності. Типи храмів. Храм Св.Софії та його особливості, вплив на розвиток майбутнього храмового будівництва. Візантійські мозаїки та фрески витончена декоративність та пишна видовищність, умовність художньої мови та глибинна релігійність, чуттєвість та догматизм, експресія та філософська глибина, служіння Високому та відчуття краси світу.

Середньовічне мистецтво Європи. Періодизація, особливості. Каролінгське Відродження та його значення. Романське мистецтво. Спірітуалізм та християнство. Сінтез мистецтв. Ускладнення базиліки. Специфіка християнської символіки, її спрямованість. Скульптурне оформлення соборів. Готичне мистецтво. Розвиток міст, ремесла та торгівлі. Головні особливості готики, різні ракурси трактування символіки. Готичні собори Франції та інших стран. Скульптура готики, синтез мистецтв. Роль філософії та науки у розвитку мистецтва. Вплив готики на інші стилі. Неоготика та її автори.

Тема 12. Мистецтво доби Відродження.

Походження поняття Відродження. Хронологічні рамки. Революція у всіх галузях життя. Світське начало у його складних співвідносинах з релігійним. Збереження релігійної тематики. Проторенесанс та ранній Ренесанс. Данте та Джотто. Донателло, Боттічеллі, Мантенья. Особливості творчої манери, досягнення у розвитку мови живопису. Флорентійська Академія та гуманісти. Архітектура Відродження. А. Палладіо.

Мистецтво Високого Відродження. Загальна соціально-політична ситуація у Італії. Прагнення до художнього синтезу у мистецтві. Роль католицької церкви. Архітектура та собор Св.Петра. Творчість Леонардо да Вінчі, Рафаеля, Мікеланджело, різноманіття художніх досягнень.. Тіціан та Джорджоне. Пізній Ренесанс Інтелектуалізм та вишуканість художніх засобів, поява ознак кризи світогляду.

Мистецтво Північного Ренесансу. Особливості проявів, вплив протестантизму у Германії, соціально-політична ситуація. Роль готичної стилістики та містики у розвитку мистецтва. Творчість Й. Босха, П.Брейгеля, М.Грюневальда. Французський Ренесанс та його представники.

Театр доби Відродження. Особливості італійського народного театру. Фарс. Іспанський театр. Лопе де Вега. Англійський театр та драматургія У. Шекспіра. Проблематика творів. Трагедії та комедії, їх вплив на розвиток європейського театру.

Тема 13. Мистецтво Європи XVII-XVIII ст.

Мистецтво Італії . Болонська Академія. А .Караччі. Новий стиль бароко, його особливості. Провідна роль архітектури. Синтез мистецтв. Дж. Берніні, М.Караваджо, їх твори.

Національні школи. Іспанія та «золотий вік іспанського мистецтва». Х.Рибера, Д.Веласкес, Ф. Сурбаран. Особливе місце Ель Греко.

Фламандський живопис. П.П Рубенс. Трагування міфологічних та релігійних сюжетів, театральність. Голландська школа та її принципи. Рембрандт та його роль у становленні реалізму, вплив бароко. Голандський натюрморт та його значення.

Французьке мистецтво. Класицизм та його принципи. Н.Пуссен. Розквіт архітектури. Ансамбль Версалю. Формування стилю рококо. Ф.Буше, О. Фрагонар. Особливе місце А. Ватто у розвитку мистецтва XVIII ст. «Галантний стиль».

Мистецтво України та Росії. Мистецтво московської держави. Вплив народного дерев'яного зодчества на будівництво нової архітектури шатрового стилю. Кремль та його ансамбль. Собор Василя Блаженного. Іконопис. С. Ушаков та парсуна. Архітектура України, регіональні особливості. . Особливості забудови Львова. Архітектори П.Італієць, П. Красовський. Типи дерев'яних храмів. Розквіт бароко у Росії та Україні. Ураїнський іконопис: І. Кондзелевич, І.Руткович. Творчість І. Григоровича-Барського, І. Шеделя, І. Пінзеля, В. Растреллі.

Архітектура класицизму в російському мистецтві, забудова Петербурга. Петергоф як «відповідь» Версалю. В. Баженов, М.Казаков, Дж Кваренгі, Розквіт портретного мистецтва у творчості Ф.Рокотова, Д.Левицького, В. Боровіковського.

Тема 14. Мистецтво Західної Європи XIX ст.

Зміна художніх напрямів у зв'язку з гостротою суспільних подій. Академічний класицизм Ж.Д Енгра. Романтизм, його принципи, літературність. Е.Делакруа та Т. Жеріко. «Барбізонська школа» та її

реалістичні пошуки. Романтичний живопис у Німеччині. Мистецтво «бідермайера».

Мистецтво Росії та України. Архітектурний, літературний та живописний класицизм. А.Вороніхін, А.Захаров, К.Россі та нові принципи архітектури. С.Щедрін, К.Брюлов, О.Кипренський, Т.Шевченко, В. Штернберг.

Західноукраїнська художня школа. Стиль «віденського бароко»: І. Гохбергер, Ю. Захаревич, В. Садлівський.

Творчість І. Труша, О. Новаківського, О. Кульчицької, М. Івасюка.

Мистецтво Росії та України другої половини XIX ст. «Товариство пересувних виставок». Головні ідеї передвижників. Творчість І.Крамського, В. Перова, І. Рєпіна, В. Сурікова. Розквіт національного пейзажу. Театр та балет. Драматургія О. Островського. П.Садовський, М. Єрмолова.

Імпресіонізм та постімпресіонізм у західному мистецтві. Історичні умови виникнення течії. У. Тернер як попередник імпресіонізму. Хронологічні рамки та принципи. Головні представники імпресіонізму у живопису. О.Роден. Постімпресіонізм у творчості В. Ван-Гога, Гогена, А.Тулуз-Лотрека. Вплив імпресіонізму на зародження кіно. Український імпресіонізм М Бурачека, а Маневича.

Тема 15. Мистецтво Західної Європи першої половини XX сторіччя.

Множинність стильових напрямків та складна соціально-політична ситуація в Європі та світі. Символізм та його принципи, головні представники у різних видах мистецтва. Г. Клімт, О. Редон, Г. Моро творчість «прерафаелітов».

Символізм у мистецтві України та Росії. М. Врубель, В. Борисов - Мусатов. Значення діяльності митців «Світу мистецтва» «Блакитної рози». Примітивізм, кубізм, абстракціонізм, футуризм, експресіонізм, сюрреалізм.: хронологія існування, представники, виразні можливості. П. Пікассо, А. Модільяні, А. Матісс, С. Далі. Значення діяльності К. Малевича та В.

Кандинського. Художні об'єднання. Стиль модерн та його принципи як вираження світогляду часу. Український авангард та його роль у світовому мистецтві: Д. Бурлюк та М. Синявська. Творчість М. Бойчука та його школи. О. Архипенко та кубізм, кубофутуризм О. Богомазова та О. Екстер. Архітектура модерна: А. Гауді, В. Городецький, Ф. Шехтель, М. Кекушев, В. Орта, Е. Гімар.

Тема 16. Мистецтво Західної Європи другої половини ХХ сторіччя.

Зміна художнього простору під впливом нарощування технічних засобів, глобальних проблем, ролі нових комунікативних технологій. Нові стильові течії та художні форми. Поп-арт та його спирання на масову культуру. Е. Уорхол, К. Олденбург, Р. Ліхтенштейн тощо. Ассамбляжі, хепенінги, інсталяції. Концептуалізм та акціонізм. Дж. Кошут, І. Кабаков. Трансавангард Дж. Шнабеля та Дж. Кунса. Ленд-арт, гіперреалізм. Загальне поняття для радикальних змін у мистецтві др. половини ХХ ст – постмодернізм (70-80 рр.)

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1.	Предмет, мета та завдання курсу «Теорія мистецтва».	2
2.	Поняття мистецтва і проблема його витоків	2
3.	Художній образ та сприйняття мистецтва	6
4.	Морфологія мистецтва.	4
5.	Форма у мистецтві	6
6.	Простір та час як характеристики художнього твору	6
7.	Проблема перспективи в мистецтві	4
8.	Проблема часу у мистецтві.	4
9.	Мистецтво стародавніх цивілізацій. Своєрідність давньоєгипетської культури. Мистецтво Межиріччя, Індії, Китаю.	6
10.	Мистецтво античного світу.	9

11.	Мистецтво середньовічної Європи	8
12.	Мистецтво епохи Відродження.	11
13.	Мистецтво Західної Європи XVII-XVIII ст.	12
14.	Мистецтво Західної Європи XIX ст.	10
15.	Мистецтво Західної Європи першої половини XX сторіччя	10
16.	Мистецтво Західної Європи другої половини XX сторіччя	10
17.	Контрольні заходи	4
Усього		114

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	54
2	Підготовка до контрольних заходів	52
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	50
ВСЬОГО:		156

5.

6. Методи контролю

До контрольних заходів відносяться: поточний та підсумковий контролю.

Поточний контроль. Студент, відповідно до даної робочої навчальної програми дисципліни, виконує певні види навчальної роботи, передбачені в кожному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни. Поточні контролю складаються протягом 7-15 тижня в I семестрі, 9-20 тижня в II семестрі.

Засобами поточного контролю з дисципліни «Теорія мистецтв» є письмові і усні відповіді на теоретичні запитання, вікторини, семінари, захист доповідей.

Модульний контроль. Оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу модулів здійснюється на 16 тижні в I модулі, 21 тижні в II модулі.

До питань модульного контролю з дисципліни «Теорія мистецтв» відноситься задача матеріалу тем, що входять у той чи інший модуль.

Підсумковий контроль. Залік - наприкінці V семестру. До питань підсумкового контролю з дисципліни «Теорія мистецтв» відноситься матеріал минулих семестрів.

Оцінювання виконання студентом навчальної роботи здійснюється в балах за 100-бальною системою з переведенням в національну систему оцінювання та систему ECTS.

ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за кожний змістовий модуль **50 балів**.

Оцінка поточного контролю складається із:

- Вікторина - показ відеофрагментів (15 номерів) – максимальна кількість **15 балів**:

- усних підготовлених відповідей на запропоновані питання за темою– максимальна кількість **15 балів:**
- дві класні практичні (самостійні) роботи – максимальна кількість **10 x 2=20 балів:**

Оцінювання вікторини :

13-15 – якщо відповіді у роботі студента повні, грамотні; студент вільно, впевнено володіє знанням мистецького матеріалу;

10-12 - якщо відповіді у роботі студента демонструють володіння навчальним мистецьким матеріалом, але відповіді потребують уточнень окремих положень, відсутня необхідна деталізація (точне визначення жанру фрагменту, особливостей його всиразної мови твору);

7-9 - якщо відповіді у роботі студента розкривають суть питання, але під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок;

4-6 - якщо відповіді у роботі студента демонструють часткове володіння матеріалом, але він не може дати пояснень щодо художніх фрагментів, у відповіді допущені грубі помилки;

1-3 - якщо робота студента демонструє повне неволодіння матеріалом, виконана з помітними помилками і оформлення виконано недбало;

0 - повна відсутність відповіді.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами оцінювання змістового модуля.

Порядок зарахування пропущених занять

Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом їх самостійного опрацювання студентом (конспектування, підготовка реферату, підготовка до слухової роботи, тестових завдань, презентації тощо) із наступним їх захистом за розкладом консультацій викладача.

11. Рекомендована література

Основна

1. 100 великих художников. *Самин Д.К.* 2004, 320с.
2. Анализ красоты. *У. Хогарт.* 1987, 256с.
3. Античность в европейской живописи XV- начала XX веков. 1984, 176с.)
4. Античные и христианские символы. *Попова Н.* 2003, 63с.
5. Архитектура. Всемирная история архитектуры и стилей. *Блохина И.В.* (2014, 400с.)
6. Архитектура. Энциклопедия. *Глазычев В.Л.* (2002, 680с.)
7. Барокко. Архитектура. Скульптура. Живопись. *ред. Томан Рольф.* 2000, 504с.
8. Барокко от Микеланджело до Гварини (проблема стиля). *Локтев В.И.* 2004, 496с.
9. Беседы о русском искусстве XVIII - начала XIX века. Пособие для учителя. *Кузнецова Э.В.* 1972, 265с.
10. Большая иллюстрированная энциклопедия живописи. *Иванова Е.В., Николаев Н.Ю.* 2011, 632с.
11. Ванеян С. Пустующий трон критического искусствознания Ханса Зельдмайра.
12. В мире искусства. Словарь основных терминов. *Ред. Мелик-Пашаев А.А.* (2001, 384с.)
13. Введение в искусствознание. (Учебное пособие) *Ильина Т.В.* 2003, 208с.)
14. Введение в историческое изучение искусства. *Виннер Б.Р.* 1985, 288с.)
15. Возрождение. *Ермильченко Н.В.* (2001, 48с.) (Сер. "Что есть что в искусстве"
16. Всеобщая история искусства. Курс лекций. *Пантелеева И.А. и др.* (Кр. ИПК СФУ; 2008, 1020с.
17. Всё о чудесах архитектуры. *Афонькин С.Ю.* 2009, 176с.
18. Вся история искусства. *Пер. Котельниковой Т.М.* (2007, 416с.)
19. Гемма Коперника. Мир науки в изобразительном искусстве. *Глазычев В.Л.* 1989, 416с.
20. Геометрия картины и зрительное восприятие. *Раушенбах Б.В.* (2002, 320с.
21. Готика. Архитектура. Скульптура. Живопись. *Под ред. Томана Р.* 2006, 521с.

22. Другая история искусства. От самого начала до наших дней. *Жабинский А.М.* 2001, 576с.
23. Жест и экспрессия. *Пасквинелли Б.* 2009, 368с. (Энциклопедия искусства)
24. Живописные истории. О великих полотнах, их создателях и героях. *Опимах И.* 2014, 274с.
25. Живопись. *Алленова Е.* 2001, 48с. (Сер. "Что есть что в искусстве")
26. Живопись. *Кочаров Н.С.* 2001, 64с.
27. Живопись эпохи Возрождения. *Василенко Н.В., Яйленко Е.В.* 2014, 448с.
28. Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих. *Вазари Д.* 2008, 1278с.
29. Изобразительное искусство. Серия "Эрудит". (2006, 192с.)
30. Искусство. 50 идей, о которых нужно знать. *Ходж С.* (2014, 208с.)
31. Искусство в истории человека. *Холлингсворт М.* 1993, 517с.
32. Искусство Готической эпохи. *Ротенберг Е.И.* 2001, 233с.
33. Искусство Древней Греции. *Виппер Б.Р.* 1972, 420с.
34. Искусство Древнего Египта: Раннее царство. Древнее царство. *Пунин А.Л.* 2008, 464с. (Новая история искусства)
35. Искусство древнего мира. *Любимов Л.* (1980, 320с.)
36. Искусство Древнего Рима: Архитектура. Скульптура. Живопись. Прикладное искусство. *Соколов Г.И.* (1996, 224с.)
37. Искусство Древней Руси. *Вагнер Г.К., Владышевская Т.Ф.* (1993, 255с.)
38. Искусство Древней Руси. Книга для чтения. *Любимов Л.Д.* (1981, 336с.)
39. Искусство Европы I-IV веков. *Чубова А.П.* (1970, 280с.) (Очерки истории и теории изобразительных искусств)
40. Искусство Западной Европы в средние века. *Нессельштраус Ц.Г.* (1964, 390с.) (Очерки истории и теории изобразительных искусств)
41. Искусство Западной Европы. Средние века. Возрождение в Италии. Книга для чтения. *Любимов Л.Д.* (1976, 318с.)
42. Искусство и философия. *Бранский В.П.* (1999, 704с.)
43. Искусство. Иллюстрированная энциклопедия. (2002, 336с.)
44. Искусство итальянского Возрождения. (Учебное пособие) *Дживелегов А.К.* (2007, 504с.)
45. Искусство итальянского Возрождения. *Тихомиров А.Н.* 1963, 70с.

46. Искусство раннего средневековья. *Нессельштраус Ц.Г.* 2000, 384с.
(Новая история искусства)
47. Искусство. Современная иллюстрированная энциклопедия. *Сост. Балицкая Т.В.* (2007, 608с.)
48. Искусство Франции второй половины XIX века. *Раздольская В.И.* 1981, 320с. (Очерки истории и теории изобразительных искусств)
49. Искусство Чехии и Моравии IX - начала XVI века. *Поп И.И.* (1978, 255с.) (1981, 320с.) (Очерки истории и теории изобразительных искусств)
50. Искусство эпохи Возрождения. Италия. XIV-XV века. *Степанов А.В.* (2003, 504с.) (Новая история искусства)
51. Искусство эпохи Возрождения: Нидерланды, Германия, Франция, Испания, Англия. *Степанов А.В.* (2009, 640с.) (Новая история искусства)
52. История древнерусской живописи. (Учебное пособие) *Сарабьянов В.Д., Смирнова Э.С.* ПСТГУ; 2007, 752с.
53. История европейского искусствознания. Вторая половина XIX века. *Виппер Б.Р., Ливанова Т.Н.* 1966, 331с.
54. История живописи. В 4-х томах. *Александр Бенуа* (1912-1914гг.)
55. История изобразительного искусства. В 2-х т. (Учебник) *Сокольников Н.М.* 2007, 2-е изд.; 304с., 208с.
56. История искусств. (Учебное пособие) *Под ред. Драч Г.В., Паниотовой Т.С.* 2014, 680с.
57. История искусств. (Учебник) *Кухта М.С.* ТомПУ; 2010, 269с.
58. История искусств. Живопись. Скульптура. Архитектура. *Гнедич П.П.* 2002, 848с.
59. История искусств. Стили в изобразительных и прикладных искусствах, архитектуре, литературе и музыке. (Учебник) *Забалуева Т.Р.* 2013, 250с.
60. История искусства. *Эрнст Гомбрих* 1998, 688с.
61. История искусства XVII века. (Учебное пособие) *Муртазина С.А., Хамматова В.В.* 2013, 170с.
62. История искусства всех времен и народов. В 3 т. *Карл Вёрман* 2000-2001.
63. История искусства Западной Европы от Античности до наших дней. (Учебник) *Ильина Т.В.*, 2011, 435с
64. История итальянского искусства. в 2-х томах. *Дж. Арган* 1990, 319с., 239с.

65. История итальянского искусства в эпоху Возрождения. В 2 томах. *Дворжак М.* 1978; 264с., 394с.
66. История русского искусства. Конспект лекций. *Жуковский В.И.* СФУ; 2007, 397с.
67. История русского искусства в 2 т. *Лифшиц Л.И., Алленов М.М.* (2007, 344с.; 2000, 320с.
68. История русского искусства конца XIX - начала XX века. *Сарабьянов Д.В.* 2001, 295с.
69. История русского и советского искусства. *Алленов М.М., Евангулова О.С. и др.* 1989, 448с.
70. История стилей в искусстве. *Сокольникова Н.М., Крейн В.Н.* 2006, 395с.
71. Картина классической эпохи. *Даниэль С.М.* 1986, 220с.
72. Классическое искусство. Введение в изучение Итальянского Возрождения. *Вёльфлин Г.* 1999, 328с.
73. Краткая история искусств. Вып. 1. От Древнейших времен по XVI век. *Дмитриева Н.А.* 1985, 319с.
74. Краткая история искусств. Вып. 2. Северное Возрождение, страны Западной Европы, Россия. *Дмитриева Н.А.* 1990, 318с.
75. Краткая история искусств. Вып. 3. Страны Западной Европы XIX века. Россия XIX века. *Дмитриева Н.А.* (1992, 361с.)
76. Куцевков П.А. Психология первобытного и традиционного искусства. - М. Прогресс-Традиция. - 232 с., 2007
77. Лекции об искусстве. *Джон Рескин* (2006, 319с.)
78. Малая история искусств. Античное искусство. *Ривкин Б.И.* (1972, 360с.)
79. Малая история искусств. Западноевропейское искусство XVII века. *Прусс И.Е.* (1974, 384с.)
80. Малая история искусств. Искусство XVIII века. *Кантор А.М. и др.* (1977, 376с.)
81. Малая история искусств. Искусство XX века. 1901-1945. *Полевой В.М.* (1991, 304с.)
82. Малая история искусств. Искусство Древнего Востока. *Афанасьева В., Луконин В., Померанцева Н.* (1976, 376с.)
83. Малая история искусств. Искусство средних веков в Западной и Центральной Европе. *Тяжелов В.Н.* (1981, 383с.)
84. Малая история искусств. Первобытное и традиционное искусство. *Мириманов В.Б.* 1973, 320с.

85. Малая история искусств. Искусство Средних веков. *Тяжелов В.Н., Сопоцинский О.* 1975, 368с.
86. Малая история искусств. Искусство стран Дальнего Востока. *Виноградова Н.А., Николаева Н.С.* (1979, 374с.)
87. Малая история искусств. Искусство Южной и Юго-Восточной Азии. *Моде Х.* 1978, 358с.
88. Мастера и шедевры. В 3-х томах. *Игорь Долгополов* (1986-1988; 720с., 752с., 784с.
89. Мастера исторической живописи. *Дятлева Г.В., Ляхова К.А.* 2001, 500с.
90. Мировая живопись. Картины, портреты, биографии. 2002, 96с.
91. Мировое искусство. Импрессионизм. 2006, 176с.
92. Мировое искусство. Направления и течения от импрессионизма до наших дней. 2006, 192с.
93. Мифы в искусстве старом и новом. *Рене Менар* 2007, 368с.
94. Модернизм. Искусство первой половины XX века. *Герман М.* 2003, 480с. (Новая история искусства)
95. Мост через бездну. В 5-ти книгах. *Волкова П.Д.* 2014-2015; 1177с.
96. Оксфордская иллюстрированная энциклопедия. Искусство. *Норвич Д.* 2005, 594с.
97. Основные понятия истории искусств. *Вёльфлин Г.* (2009, 344с.)
98. Основы изобразительного искусства. *Федотова Р.И.* 2013, 110с.
99. Очерки по истории архитектуры. В 2-х т. *Брунов Н.И.* 2003; 400с., 540с.
100. Панорама Средневековья. Энциклопедия средневекового искусства. *Под ред. Бартлетта Р.* 2002, 337с.
101. Пейзаж в искусстве. *Кеннет Кларк* 2004, 304с.
102. Популярная художественная энциклопедия. В 2-х томах. *Гл. ред. Полевой В.М.* 1986; 476с.+ 464с.
103. Путеводитель в мире живописи. *Сара Карр-Гомм.* (2003, 256с.)
104. Ренессанс и барокко. *Генрих Вёльфлин* (2004, 288с.)
105. Ренессанс. От Брунеллески до Палладио. *Бертран Жестаз* (2003, 160с.)
106. Рококо. От Ватто до Фрагонара. *Даниэль С.М.* (2010, 336с.) (Новая история искусства)
107. Русское искусство XVIII века. Кн. для учащихся. *Рапацкая Л.А.* (1995, 191с.)
108. Русское искусство первой половины XIX в. *Ракова М.М.* (1975, 240с.) (Очерки истории и теории изобразительных искусств)

109. Русское искусство XX века. *Деготь Е.* (2000, 224с.)
110. Санкт-Петербург. Три века архитектуры. *Гл. ред. Храбрый И.С.* (2002, 65с.)
111. Секреты живописи старых мастеров. *Фейнберг Л.Е., Гренберг Ю.И.* (1989, 322с.)
112. Символы и аллегории (энциклопедия искусства). *Баттистини М.* (2008, 384с.)
113. Сисин Я. Історія зарубіжного мистецтва: навч. посіб. для студентів мистец. спец., Абетка, 2015 г
114. Скульптура. *Евстратова Е.* (2001, 48с.) (Сер. "Что есть что в искусстве")
115. Словарь сюжетов и символов в искусстве. *Джеймс Холл.* 1996, 656с.)
116. Сокровища Италии: Ренессанс. *Згарби В.* 2015, 488с.
117. Справочник по мировой культуре и искусству. *Петкова С.М.* (2007, 507с.)
118. Статьи об искусстве. *Виннер Б.Р.* (1970, 588с.)
119. Стили, школы, направления. Путеводитель по современному искусству. *Демпси Э.* (2008, 303с.)
120. Сюжеты и образы древнерусской живописи. *Барская Н.А.* (1993, 223с.)
121. Сюрреализм. История. Теория. Практика. *Андреев Л.Г.* (2004, 352с.)
122. Тайнопись искусства. Сборник статей (сер. "Интересно о важном") (2014, 552с.)
123. Тайны соборов, или Соборы тайны. *Под ред. Черинотти А.* (2007, 128с.)
124. Татаркевич В. История шести понятий / Пер. с польского Бориса Домбровского. — М.: Дом интеллектуальной книги, 2003. — 374 с.)
125. Текст і образ: актуальні поняття з історії мистецтва. <http://www.history.univ.kiev.ua/kim/>
126. Фартінг С. Історія мистецтва. 2012. 576 с.
127. Философия искусства. *Тэн И.* (1996, 352с.)
128. Французская живопись первой половины и середины XIX века в Эрмитаже. Научный каталог. *Березина В.* (1983, 254с.)
129. Французское искусство XV-XVIII веков. *Лившиц Н.А.* (1967, 168с.)
130. Ходж А. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів. «Пелікан», 2012. 208 с.

131. Чудеса архитектуры. От 4000 г. до н.э. до наших дней. *Под ред. Каподиферро А.* (2004, 320с.)
132. Шевнюк О Історія мистецтв. Культурологія: навч посібник. 2015. 451 с.
133. Энциклопедия импрессионизма. *Под ред. М. и А. Серюля* (2005, 295с.)
134. Энциклопедия искусства XX века./Автор-сост.О Б Краснова.- Москва «ОЛМА-ПРЕСС» 2002.
135. Энциклопедический словарь юного художника. *Сост. Платонова Н.И., Синюков В.Д.* (1983, 416с.)
136. Энциклопедия архитектурных стилей. *Вильфрид Кох* (2005, 528с.)
137. Энциклопедия импрессионизма. *Л. Ришар* (2003, 432с.)
138. Энциклопедия русской живописи. *Николаев О.Ю.* (2010, 496с.)
139. Эпизоды и персонажи Ветхого Завета в произведениях изобразительного искусства. *Капоа де Кьяра.* (2011, 354с.) (Энциклопедия искусства)
140. Эстетика и теория искусства XX века. Хрестоматия. *Сост. Хренов Н.А., Мигунов А.С.* (2008, 688с.)
141. Этюды по истории русского искусства. В 2 т. *Алпатов М.В.* (1967, т1-216с, т2-328с.).

Розробник: _____ (Л. В. Гонтова)
(підпис)
Гарант освітньої програми _____ (С.В. Хананаєв)
(підпис)

Силабус затверджено на засіданні кафедри історії та теорії музики
Протокол від 29.08 2019 року № 1